

Kızulay

SAYI
9

LÜKS KÖMÜRDEN

VAZGEÇİN

LİNYİT KÖMÜRLERİ

===== de =====

aynı işi görür

Hem kesenize, hem yurda
hizmet etmiş olursunuz

Türkiye Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi

Abone bedeli :

12 sayı : 2,50 Türk lirası

6 sayı : 1,25 " "

Yazı işlerini idare eden

U. Neşriyat Müdürü

Mümtaz Faik FENİK

CUMHURİYET MATBAASI

İstanbul

Mayıs 1943

KIZILAY

Kuruş : 20

Sayı : 9

Müracaat yeri : KIZILAY U. Merkezi - Ankara

Telefon : 5573—Telgraf : Kızılay

İzmirde yapılan esir değişmesinden intibalar: Yaralı askerler gemiden indiriliyor.

ESİR DEĞİŞİMİ

Yazan :

Mekki Sait Esen

Martin 21 inci pazar sabahı, tam saat 7 de Mersin limanındaki gümrük iskelesinden, Kızılay bayrağını taşıyan iki motör aynı zamanda hareket etti. Esirlerin taşınmasında kullanılacak iki büyük Şat motörlere bağlanmıştı. Bir müddet aynı istikamette ilerlediler, sonra biri İngiliz bandıralı Talma'ya, öteki İtalyan Bandıralı Gardiska'ya doğru yol aldı. Bu ande Talma'nın da Gardiska'nın da güvertesi az sonra kendi vapurlarına aktarılacak olanlarla hıncahınc doluydu.

Onlar, bu harbin, bir uykusuz gecisini daha geçirdiler; fakat bu uykusuzluk bir korku, yahut ihtiyat eseri, yahut da herhangi bir savaş hizmeti için değildi. Fırtına yüzünden

mübadele bugüne kaldığı için, dakikadan dakikaya artan sabırsızlık ve heyecanla, aylardanberi ayrı yaşadıkları bayraklarına kavuşmanın engin neşesini duyarak uyumadılar. Bu yüksek ve nurlu hazzın yanında, şu küçük ve karanlık uykunun ne değeri olur? Uyku, bütün canlıların hakkı bile olsa, ancak rahat ve huzurla yaşayanların gıdasıdır. Hürriyetten mahrum, vatan ve millet hizmetinden uzak, bayraksız adama uyku ne

gerek!.. Herşey vatan içinde gıdadır, madde için olsun, ruh için olsun, herşey yurda çalışana faydalıdır, düşündüklerimizden duyduklarımıza kadar..

Ve şimdi, biraz sonra gemilerine aktarılacak olan esirlerin karşı vapurda dalgalanan bayraklarına, nasıl daldıklarını bir daha yakından görmekteyiz: Hiçbir sanat eseri, insanın uğrunda ölüme atıldığı bayrağı kadar sürükleyici ve azametli değildir.

Her iki gemide, aynı kumanda, esirleri bu dalgınlıktan silkip ayırdı: «Hazırlanan listedeki sıraya göre isimleri okunanlar birbiri ardına dizilecek sonra Şat'a geçecektir.»

Sadece iki taraftan en yüksek

Kızılay şatları değiştirilen esirleri kendi gemilerine götürüyor.

de İtalyan subay ve hastabakıcıları ilk gelen italyanları törenle karşıladılar. Sevinç ve heyecanın en yüksek mertebesi yüzlerinden taşıyordu. Bütün gemileri İngiliz uçakları tarafından batırılmış olan İtalyan Kızıldeniz filosunun sağ kalabilen subay ve erleri tahlisiye sandallarıyla zahmetli bir yolculuktan sonra Suudi-Arabis-tan kara sularına varmışlar ve Cid-de'de gözaltı edilmişlerdi. Bu filonun komutanı Gasparini ile silah arkadaşı Kapiten Tortora'nın da bize ilk sözü şu oldu: «Bu yüksek insanca hareketinden dolayı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetiyle Türk Kızılayını her zaman şükranla anacağız.»

Yüksek rütbeli altışar subay Kızılay bayraklı Türk motorlarıyla, uğrunda döğüşükleri bayraklara kavuştuktan sonra, sıra şat'ların doldurulmasına geldi. Yağmur şiddetleniyor, fırtına azıtıyor ve dalgalar gittikçe büyüyordu. Yüzer yüzellişer kişilik kafieler halinde taşınacak olan esirlerin emniyet ve istirahati için şat'lara kanepeler konmuş, cankurtaranlar yerleştirilmişti. Ayrıca bir sedye de bulunduruluyordu.

İngiliz Talma vapurunun güvertesinde genç bir deniz subayımız İtalyan esirlerinin isimlerini birer birer okumağa başladı. Bu isimler bir İtalyan subayı tarafından tekrarlanıyor, çağırılan esir, kendi adını, yüksek sesle haykırarak ilerliyor, Kızılay muhahasları ellerindeki listeye işaret koyduktan sonra, esirin geçmesine izin veriliyor, İtalyan da subayımızı ve heyeti selâmlıyarak basamakları üçer dörder atlıyarak, sevinçten kanatlanmış bir halde kafesinden salıverilmiş kuş gibi, uçarcasına şat'ı at-

rütbeli altı subay şat'alara bindirilmeden romorkörlerle nakledildi. Bu suretle İtalyan gemisindeki İngiliz esirlerinden Walter Norman Philip, Engich Arthur, Ferrobby Edward, Admira! Walter Cowans, Brown Walter, ve Viktor Morgan ile İngiliz gemisindeki İtalyan esirlerden Kızıldeniz filosu komutanı Kapiten Gasparini, Tortora, Albini, Tabacco ve Paoinp ilk defa gemilerine ayak bastılar.

İngiliz gemisi birinci süvarisi Mac-Donald ilk gelenleri iskelede karşılayarak: «Hoş geldiniz» dedi. Hepsineşe ve heyecan içinde idiler. 74 yaşında olmasına rağmen merdivenleri seyrilterek tırmanan Amiral Walter de heyecandan tirtir titriyordu. Bu cesur denizci emekli olduğu halde tekrar hizmete alınmasını istemiş Tobruk liman reîsliğine tayin olunmuştu. Tobruk, Mihver kuvvetleri tarafından muhasara altında iken bir gün pek canı sıkılarak yaptığı çıkış hareketinde elinde tabancasıyla ateş ettiği sırada esir edilmişti. Bize ilk sözü, Türk Hükûmetine, Türk Kızılayına bu insani hareketinden dolayı teşekkür etmek oldu: «Bütün insan-

lık iftihar duymalıdır» diyerek mübadele işindeki dürüstlük ve düzgünlüğü ayrıca öğdü.

İtalyan gemisi komutanı Dr. Albay Clodio Galeone başta olduğu hal-

Esirler, Kızılhaç hemşireleri tarafından gemilerinde karşılanıyorlar.

lyor, arkadaşlarının yanına katılıyordu.

İtalyan hastahane gemisinde de vaziyet aynı idi. Nihayet ilk şat'lar aynı zamanda yanaşık oldukları bordalardan ayrıldılar, romorkörlerin düdüğü uzun uzun çınladı. Bu kısa yolda olsun birbirlerine rastlamamaları için şat'lara ayrı ayrı rotalar çizilmişti. Biz Türk gazetecileri ayrı bir motörde o şat'tan bu şat'a seyrilerek, fotoğraf ve film alarak gittikçe kabaran dalgaları aşılıyor; kuaklarımızda İngiliz huraları ve İtalyan şarkıları..

Seferler intizamla ârızasız devam ediyor, hava hâlâ fırtınalı. İnup kalan, iskelenin kâh yükseğine çıkan, kâh aşağısına düşen şat'a zedelenmeden yerleştirmek için Türk gemicilerinin halatlara tırmanarak, yaralı İtalyanları kucakladıklarını görüyoruz. Öbür tarafta ayrı şefkat sahneleri: yaralı ve rahatsız bir İngiliz üşümemesi için paltosunu çıkarıp örtten gümrük memurumuz ve paltolarını hep birden sırtlarından çıkararak bu hareketinden mütehassis oldukları Türk memura giydirmek isteyen İngilizler..

Nihayet, son iki kafilayı taşıyan iki şat da akşama doğru gemilerin bordalarını tutup yolcularını çıkardı. Bundan sonra bir Kızılây romorkörü bir gün evvel ölmüş olan İngiliz esirinin cesedini İtalyan gemisinden almaya gitti. Cenaze törenle uğurlandı, subaylar selâm durdular, İtalyan bayrağı yarıya indirildi.

Mübadele gece 22 de tamamiyle sona ermişti. Protokollar imzalandı, esirlikten kurtulanlara Kızılây tarafından sigaralar, portakallar ve üzüm paketleri dağıtıldı. İki tarafın kapitanları tekrar teşekkür ettiler. Vazifeli heyetlerimizi taşıyan motörler Mersin'in gümrük iskelesine döndüler.

Şimdi, birbirine düşman iki tarafın, iki ayrı gemisinden, birbirine düşman iki ordu ve donanmanın subay ve erleri, birbirlerinin hemen hemen yanbaşı, büyük bir emniyet huzur ve neşe içindeler. Rüzgâr bu gemilerden taşan coşkun sesleri Mersin kıyılarına ulaştırıyor.

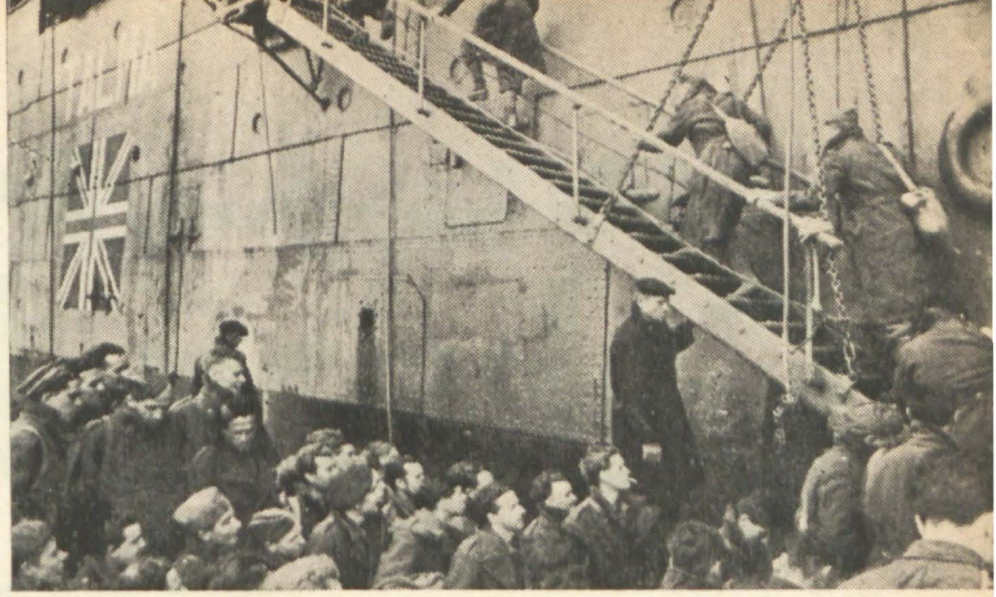
Fakat yarın, Türk karasuarından, bu, harp içindeki sulh saatlerinin hatırasını da beraberlerinde taşıyarak açılacaklar...

Gece yarısı oldu. Talma demir alıyor. Gradiska'nın da uskurları çalışıyor. Talma'dan biraz sonra o da yola koyulacak.. İki bine yakın insanın, tam manâsiyle felekten çaldıkları gün, ne yazık ki sona eriyor!

İZMİRDE

Sabah tam saat 7 de başlayan esir

Esirler, şattan kendi gemilerine çıkıyorlar.

mübadelesinde Tairea ve Talamba İngiliz hastahane gemilerindeki 1212 İtalyan, Gradiskadaki 350 İngilizle değiştirildi. Bunların 200 ü İtalyanlar eline düşen İngiliz sıhhi müfrezesi mensublarıdır ki 40 ı subay, 30 u küçük subay, 130 u erdir.

En yüksek rütbelileri Dr. kolonel

Afrikalı zenci bir esir gemiden indirildikten sonra

Handrik, Dr. kolonel Yarald'dır. Bundan başka 29 İngiliz subayı, 22 küçük subay ve 99 u er olan 150 kişilik kafiye de aktarıldı. Kolonel Webb John, yarbay Yohn Rejenald ve Archibald en yüksek rütbede olanlar da kendilerini iskeleden karşılayan İngiliz gemi subayları «hoş geldiniz» diyorlardı.

İtalyan esirlerinden 350 si, daha doğrusu yürüyecek takati olanlar Ar-

jantinaya taşındılar. Bu şilep esirleri almak için esasen boş gelmişti.

Gemiye bugünkü ziyaretinde, dün kü tenhalıktan eser kalmadığını gördüm. Fakat manzara hüznü verici idi Vapura çıkar çıkmaz basın kartlarımız kısa bir tetkike tâbi tutuldu ve Türk gazetecisi olduğumuz anlaşılınca gerek komutan Çiçinatlı, gerek diğer şubayların en geniş nezaketile karşılandık. Geminin hangi limandan geldiği hakkındaki suale cevap vermek istemiyen İtalyan deniz subayları, sadece «İtalyadan» demekle iktifa ettiler. Bu sırada gelen kafilenin en sağlamlarından sayıldıkları için Arjantin'a ayrılanlar takma bacakları, koltuk değnekleri bir tek siyah bezle örtülü gözleri veya dirseğe kadar yarım kollarile yalnız, yahut arkadaşlarının yedeğinde ağır ağır merdivenlerden çıkıyorlardı.

Her birinin göğsünde, arkasında veya boynunda küçük bir levha asılı idi, numarası, durumu ve esir olduğu tarihten başka bu levhada büyük harfere «Fit To Walk» yani yürüyebilir kelimeleri yazılı idi. Bunlar, bu yarım noksan, sakat insanlar yürümeğe muktedir olanlardır. Gemi subayı «sakatlar varsa da içlerinde hasta yoktur. Hastalar Gradiska'dadır.» dedi. Merdiven başında şattan çıkanları seyrederken az önce gemisine kavuşmuş bir İtalyanın, adeta kendi kendine bir şeyler mırıldandığını farkettilik. Mecalsizdi. Bir yere yaslanmıştı. Büyüyen gözleri mütemadiyen dalıyordu.

Kendisini, belki de kendi sesile bu dalgınlıktan ayırmağa çalışıyordu. Toparlak, sevimli yüzünde uzun ve derin bir yorgunluğun karışıkları vardı. Rengi uçuktu ve herhalde bu görüldüğünden gençti.

«— Ne söylüyorsunuz?» dedim.

«— Bavulum» diye cevap verdi.

Sonra sesini biraz daha yavaşlatarak:

«— Öteki gemide kaldı» dedi.

Katanzoro eyaletinden imiş. Adı Kosto Julya. «Kardinalim» diyor. 1941 denberi şarki Afrikada bir kampta (Devamı 19 uncu sayfada)

Amerika Kızılhaçında Çalışan kadınlar

Amerikada, hayli uzun süren seyahatimiz sırasında, Amerikan Kızılhaçının çalışmalarını yakından tetkik etmek fırsatını bulamadıksa da Kızılhaç teşkilâtına mensup genç kızlar ve kadınlarla sık sık temas ettik. Sakın, bu fırsatı, hastahaneleri veya Kızılhaç tesislerini gezerken bulduk, sanmayınız. Ne kadar düşünseniz, Amerikan Kızılhaçında çalışan genç kızlar ve kıbar kadınlarla ne münasebetle temas ettiğimizi keşfedemezsiniz. Bizim için de, tatlı bir sürpriz olan bu temasın sırrını, yazımın sonuna saklıyarak ben de, size bir sürp-

Yazan :
Abidin DAV'ER

riz yapmak istiyorum aziz okuyucularım.

Daha New York'ta, sıkıcı ve üzücü bir muayeneden sonra gümrük salonunun kapısından dışarı çıkar çıkmaz, bizi şehirdeki otelimize götürme için, bekliyen iki hususi otomobilin şoförlerinin ikisi de, askeri üniformalar giymiş genç kadınlar olduğunu gördük. Bu kadınlar pek zarif giymişlerdi hal, vakti yerinde kadınlar

du. Buna rağmen, bavullarımızı, ot oldukları da bir bakışta anlaşıyor-mobillerinin arkasına, manikürlü, güzel elleriyle kendileri yerleştirmek nezaketini gösterdiler. Ben, ilkönce bu pek nazik bayanları, İngilterede olduğu gibi, Devlet hizmetinde çalışan gönüllülerden veya asker kadınlardan sandım. Filvaki, İngilterede, birçok otomobil sahibi kadınlar, kendi arabalarıyla Devlet hizmetinde çalışıyorlardı. Bunların bir kısmı üniformalı, bir kısmı üniformasız idi. İngilterede hususi otomobiller, bizdeki gibi seyrüseferden kaldırılmış, taksiler de pek azalmış olduğu için, bazı günler otomobil bulunamıyor; o zaman, bizi, gönüllü kadınların kullandıkları otomobillere bindiriyorlardı. Bunların üniformalı olanları ordunun emrinde çalışanlardı; üniformasızları da, İstihbarat Nezareti gibi bazı sivil dairelerin hizmetinde bulunanlardı.

New York'da bindiğimiz otomobilde, yanımda oturduğum bayanın da, Atlas Okyanusunun öteki kıyısındaki gönüllü kadınlardan olduğunu sandım. Gerçi üniformasında Kızılhaç işareti vardı amma, 25 saatlik bir hava yolculuğunun üstüne pasaport ve bilhassa pek uzun süren gümrük muameleleri ile gazete muhabirlerinin ve fotoğrafcılarının hücumlarından yorgun, ve sersem bir halde olduğum için, bu Kızılhaç işaretine fazla ehemmiyet vermedim ve hayran hayran seyrettığım New York manzaralarını bırakıp şoförümüzle de meşgul olmadım.

Ertesi gün Vaşington'a giderken de bizi otelden istasyona, yine Kızılhaç üniformalı başka kadın şoförler götürdü. Onlar da bavullarımızı, otomobillere kendileri yüklediler ve çıkardılar. Kendikendime bu Amerikalı kadınlar, ne nazik insanlar, dedim ve bildiğim kadar İngilizce ile, bavulumu indiren bayana teşekkür ettim. Yalnız, bu işte anlayamadığım bir nokta şu oldu:

New York'da hususi otomobilden ve taksiden geçilmiyordu. Harp, daha bu memlekette, bir otomobil yok-
(Devamı 17 inci sayfada)

Kara sularımızda değiştirilen İngiliz esirleri anavatan toprağında ikram edilen cigarayı alırken..

Güzel bir teklif

Çeleng'e harcanan paralarla bir çok hastaların hayatını kurtarabiliriz

Yazan: Ertuğrul Şevket

Arkadaşımız Mümtaz Faik Fenik, Ulus gazetesinde «Çelenge harcanan parayı nasıl tasarruf edebiliriz?» diye dikkate değer bir makale neşretmiştir. Bu makalede düğüne veyahut dostlara değil, fakat cenazelere gönderilen çelenk paralarının, İsveçte nasıl hayırlı bir maksada sarfolunduğu esaslı bir surette izah edilmektedir. Gaye şudur:

1 — Cenazenin hâtırası «muayyen bir hayır mevzuuna» tahsis edilen çelenk parasile daha iyi taziz olunacaktır.

2 — Ölünün ailesi o hayır müessesesi tarafından kendisine gönderilen güzel bir defter içindeki kayıtlarla bu teberrüden haberdar edilecek ve bu iyi bir hâtıra olacaktır.

Memnunlukla öğrendiğimize göre Kızılay umumî merkezi Mümtaz Faik Fenik'in teklifi ile derhal yakından alâkadar olmuş ve merkez idare heyetinde bu işi tetkik ederek bazı esaslar üzerinde yürümüşür.

Okurlarımız aşağıda Ertuğrul Şevket'in bir yazısında bu teklifin güzel bir izahını bulacaklardır.

Çiçeği, belki bizim kadar seven hiç bir millet yoktur. En zenginimizden, en fakirimize kadar hepimizin evinde hiç olmazsa bir saksı, bir vazo bulunur. Zaten, bütün bir tarih boyunca, Türk çiçekçiliği, güzel tarhlı Türk bahçeleri dillere destan olmuştur. İstanbulun hanımeli kokan evleri, Ispartanın gül bahçeleri, birçok şehrimizin lâleleri, karanfilleri, zakkumları, hattâ, kaç ecnebi edebiyatının kitabında yer bulmuştur! İşte, bu çiçek sevgisidir ki, bilhassa Cumhuriyetin ilânından sonra, cenazeye çelenk göndermek âdetinin bizde de yayılmasına sebep olmuştur. Biz, dirilerini olduğu kadar ölülerini de çok seven bir milletiz. Bütün mezarlıklarımız, şehirlerimizin en güzel yerlerindedir. Eski mezar taşlarımız, taş yontuculuğunun birer şaheseridir. Bu ölüye saygı gösterme hissimiz, Garbın cenazeye çelenk gönderme âdetini de kolayca benimsedi. Öyle ya, bizden ebediyyen ayrılan bir sevdiğimize, yurdumuzun en güzel çiçeklerinden bir çelenk veya bir buket göndermek, ne kadar bizden bir iştir. Ölünün manevî huzurunu, sanki gözlerimizden akan kanlı yaşlarla kızarttığımız bir gül veya karanfil demetiyle, yahut onun geride bıraktığı temiz hâtıraların birer sembolü olan beyaz çiçeklerle süsleyelim?

Bu, cenazeyi takip eden çiçekler, biraz sonra aziz ölümüz toprağa girdiği zaman, onun mezarının üstünde kalacak olan bizden en son, en güzel

şey değil midir? Ve bu hisler değil midir ki, bizi bu en yaşlı zamanımızda çiçekçi dükkânlarına koşturarak en pahalı, en mutena çelenkleri ismarlatır? Ama, hiç düşünmeyiz ki, bu sevgili mezarın üstüne ağıla ağıla bıraktığımız her çelenk, bir çiçekçi dükkânının sahibini güldürür.

Bu mesele zaman zaman ortaya atılır, gazetelerimizin fıkra muharrirleri, çiçeğe sarfedilen bu lüzumsuz paralar için yana, yakıla sütun doldururlar.

— Bu çelenk paraları, derler. Her hangi bir hayır müessesesine verilse, şu kadar yüz çocuğumuz veya şu kadar bin fakirimiz, hastamız dertlerinden kurtulurlar, karınları sıcak yemek, hasta uzviyetleri bir damla ilaç bulur.

Bu arkadaşlar haksız mıdır? Bazılarına göre, haksızdırlar. Çünkü bu arkadaşlar, garptan alınan bu âdete ısınamamışlar, onun için aleyhinde bulunagelmışlerdir.

İlk bakışta birazcık haklı gibi görünen bu fikrin, ne kadar yersiz olduğu, son günlerde bir makalesini okuduğumuz Mümtaz Faik Fenik tarafından isbat edildi.

Mümtaz Faik Fenik bu makalesinde, çelenge sarfedilen paranın Kızılaya verilmesini ve bu para ile verimli hastaların tedavi edilmesi fikrini ileri sürüyor, zaten bazı Avrupa memleketlerinde bu meselenin halledilmiş olduğunu anlatıyordu. Bu

mesele etrafında Mümtaz Faik Fenik'in ileri sürdüğü çok güzel misal şudur:

1921 yılında, İsveçte «Çiçek Kurumu» isminde bir cemiyet kurulmuştur. Bu kurum, cenazelere gönderilecek çiçek paralarıyla çok mühim işler başarmaktadır. Çalışma mevzuu, muhtaç yaşlı kimselere rahat birer apartman temin etmektir. Stokholm valiliği bu işi desteklemiş, gazeteciler ve kilise, kurum gelirlerinin artmasına geniş bir propaganda ile yardım etmişlerdir.

Çiçek Kurumu, Stokholmda 8 bina yaptırmıştır. Bu binaların her birinde, bir veya iki odalı 700 daire vardır; içlerinde 1000 kişi barınmaktadır. Çiçek Kurumu, Apartmanlarını yaşlı ve muhtaç kimselere, onların izzeti nefislerini de incitmiyecek şekilde ve ufak bir para mukabilinde kiralamakta, böylece çiçek ve çelenk gelirini ayrıca arttırmak imkânlarını bulmaktadır. Kuruma, yılda beş kronla üye olmak veyahut bir defalık 50 kronla daimi üye yazılmak kabildir. Kurum, her türlü teberrüü, hattâ kullanılmış posta pullarını bile kabul etmektedir. Binaların içinde tedavi evleri, bakım evleri, umumî lokanta ve bir de umumî banyo vardır. Kurumla, birçok sınaî ve ticarî müesseseler ilgilidirler. Bunlar da, kendi memurları, işçileri arasında muhtaç yaşlı kimseler için daireler tutmaktadırlar. Bütün binaların bahçeleri çi-

(Devamı 18 inci sayfada)

Vazifenizi Yapıyormusunuz? Evet mi? Hayır mi?

Aşağıdaki suallerden acaba kaç numara alabileceksiniz?

A caba günün şartlarını iyice kavrayarak milli refah ve saadet uğruna hissenize düşen ödevi yapıyor musunuz? Aşağıdaki soruları samimi olarak cevaplandırınız. Evetlerinizin sayısı hayırlarınızinkini aşıyorsa iyi bir vatandaş olmakla övünebilirsiniz. Yok eğer hayırlarınızın sayısı evetlerinizden daha çoksa o zaman kendinizi daimi bir kontrol altında bulundurarak değişmeğe gayret etmeniz gerekiyor demektir. İstemediğiniz halde ken-

dinize, etrafınızdakilere ve vatanınıza zararlarınız dokunabilir.

1) Bugün yapacağınız bir işi yarına bırakmamağa çalışır mısınız?

2) Bütçenizi ve hislerinizi iyi idare etmesini bilir ve boşuna ne bir metelik ne de bir düşünce harcamamağa gayret eder misiniz?

3) Bir yalan söyler veya bir yalana âlet olursanız sonradan pişmanlık ve azap duyar mısınız?

4) Düşündüklerinizi anlamak dı-

şarıdan mümkün olacak gibi davranarak utanç duymamağa yer bırakmıyacak şekilde düşünmeğe çalışır mısınız?

5) Borcunuza sağlam mısınız?

7) Olaganüstü bir ihtiyaç olmadıkça biriktirdiğiniz paraya el sürmeğe çalışır mısınız?

8) Karşınızdaki ile düşünceleriniz, talâkkilleriniz ayrı olduğu takdirde hissiyata kapılarak küçük bir münakaşayı kavgaya çevirmeyecek kadar asabınıza hâkim misiniz?

9) Bir işe atılırken başkalarının fikirlerini de alır ve doğruyu yanlıştan ayırabilir misiniz?

10) Şahsi menfaatlerinizi ummun menfaatine feda eder misiniz?

11) Hatanızı anladığınız zaman tarziye vermeği küçüklük değil bir büyüklük sayar mısınız?

12) Size ait olmıyan şeylere karışmamağa çalışır mısınız?

13) Boşuboşuna, lâf olsun diye konuşmaktan kaçınır mısınız?

14) Bir haksızlığı bağışlayabilir misiniz?

15) Lüzumsuz ve faydasız olduğunu bildiğiniz bir şeyi, herkes yapıyor diye yapmaktan kaçınır mısınız?

16) Sinemaya, tiyatroya, lokantaya gitmemeği büyük bir mahrumiyet bilmez ve yeni elbise yapamadım, ayakkabı alamadım diye üzülmeği boş bulur musunuz?

17) Bir adamın arkasından söylediğiniz sözleri yüzüne karşı tekrar edebilir misiniz?

18) Her fırsatta : «Ben zaten söylemiştim...» «Ben onun yerinde olsaydım...» gibi sözleri tekrarlamaktan kaçınır mısınız?

19) Ufak tefek yoklukları büyüterek dövünmektense yoksulluk içinde çırpınan milletleri ve her tarafını kan ve ateş bürüyen memleketleri göz önüne getirerek halinize bin şükür eder misiniz?

Kızılaya

Aşevi münasebetile

İlâhlardan işittim senin adın Kızılây,
Huzurunda baş eğer göklerde yükselen ay
O nasıl nur salarsa sen de sağlık salarsın,
Açlıkla yaralanan yaraları sararsın.
Senin elin sevgili elinden daha sıcak,
Senin kucağın bize en şefkatli bir kucak.
Senin ile doğrulur şu düşmüş başlarımız,
Senin sayende dîner akan göz yaşlarımız.
Her facia önünde göğüslere şipersin,
Öksüz ve yetimlerin yanağından öpersin.
İhtiyar dedelerin, göz yaşlı ninelerin,
Yola bakan kızları, delinmiş sinelerin,
Sen bunların hepsinin, hepsinin ilâhısın.
Seni böyle bilmeyen Allahından utansın.
Fakat içimizde yok seni böyle bilmeyen;
Evet içimde yok önünde eğilmeyen.
Yurtsuzlara yurt verir, öksüzlere teselli,
Nihayet ve nihayet seni şöyle bilmeli:
Promete elinden ateşleri kapansın,
Azrailin elinden canları kurtaransın.

V. L. SALCI

Yurdda KIZILAY

Kızılay Aşocaklarının yazın da faaliyetine devam etmeler için Edirneye 10,000 Tekirdağına 7,500 Kırklareliline 5,000 Trabzona 7,500 Zonguldaga 10,000 İzmir Aşocaklarına da 25,000 lira yardım yapılmıştır.

Şarkışlanın İlyashacıköyü heyelan zedelerine 250 lira ile 30 çadır göndermiştir.

Ankara Halkevi Sosyal Yardım Şubesine de ayrıca 500 lira yardım yapılmıştır.

Şubat 1943 ayında yapılan yardımlar

	Lira K.
Müteferrik yardımlar	232.18
Hastahane depoları	659.81
Üsera kolileri	100.04
Tarsus seylâbzedelerine	800.00
Ankara Şefkat yurduna	3.000.00

Çanakkale Aşocağına	5.000.00
(» Merkezine)	
Kırklareli Aşocağına	5.000.00
(» Merkezine)	

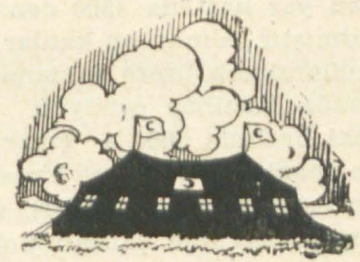
Mart 1943 ayı zarfında yapılan yardımlar

	Lira K.
Çivril ve köyleri su baskını felâketzedelerine yardım olarak	2.000
Umumi Merkezden yapılan müteferrik yardımlar	155.78
Üsera kolileri için yapılan masraflar	104.99
Edirnekapı Sıhhat Merkezine Veremli çocukları sarfedilmek üzere gönderilen	500.00
Erbaa'ya gönderilen eşyaların işçiliği ile 100 adet Tatanos seromu bedeli	57.70
Bitlis, Tatvan kazasında Reşadiye nahiyesine bağlı Alan	

ve Akkuş köylerinde Çıgdan zarar görenlere 5.000.00

İzmir Kızılay Merkezi idaresindeki İkileşmelik ve Karsiyaka idaresindeki Dispanserlerimizde İkinekanun, Şubat ve Mart 1943 aylarında 3605 adet hastaya bakılmış ve tedavileri yapılmıştır.

Demirci kazası Kızılay Şubemiz, kimsesiz 10 talebeyi giydirmek suretiyle kıymetli yardımlarda bulunmuşlardır. Bu değerli çalışmalarından dolayı Cemiyetimiz adına teşekkür etmeyi borç biliriz.

Kızılayın zelzele felâketzedelerine yaptığı yardımlar

Amerikan Kızılhaçında çalışan kadınlar vazifeye giderken.

Kanadada kan alma ameliyesi:

Son raporlara göre Kanada Kızılhaç cemiyetine mensup otuz merkez geçen yaz haftada 3500 den fazla kan almıştır. Alınan bu kanlar icabında kullanılmak üzere saklanacaktır. Kanada Kızılhaç cemiyeti kan alma işini haftada 6000 e çıkarmak suretiyle çoğaltmaya gayret etmektedir. Cemiyetin seyyar teşkilleri, uzak sanayi merkezlerinde çalışan amele-

lerin kanlarını toplamak üzere harekete geçeceklerdir.

Alman Kızılhaç cemiyeti için müteahhas doktorlar

Viyana üniversitesinde Kızılhaç için yetiştirilecek müteahhas doktorlara mahsus birinci kurs mahallî Kızılhaç reisi tarafından açılmıştır.

Bu kursa kadınlar da devam edebileceklerdir.

Geri hava hizmetlerinde çalışan Kızılhaç mensubları.

KIZILHAÇ DÜNYASI

İlaçe hizmetleri

Şehir ve köylerde vazife alan teşkilatlere bu doktorlar yardım edecek, bu suretle hayat ile ilim arasında bunlar bir irtibat ajanı olarak ilk imdat ve hıfzıssıhha işlerinde alınacak tedbirleri elde edecekleri umumî tecrübelerine dayanarak tetkik ve inkişaf ettireceklerdir.

Bu doktorların teşekkülünden maksat tıp tahsilinden başka Kızılhaç müesseselerinde namzetlik devresini geçirmekten ibaret olacaktır.

AC INDA

an kadınlar.

Bu kurslar vazifelerini ifa esnasında bu işlerle alâkadar istişari mahiyette teşekkül eden bir meclisin yardımından istifade edecek ve bu mahalli Kızılhaç cemiyeti reisinin idaresi altında çalışacaktır.

Bu teşebbüsü tam bir muvaffakiyetle karşılamak için Alman Kızılhaç cemiyetiyle Viyana Tıp Cemiyeti, hava tababeti hakkında araştırmalar yapan enstitü ile askeri tababet ce-

Kızılhaç kadınlarının şefkatle tedavi ettikleri yaralı bir asker.

miyeti arasında sıkı bir işbirliği tesisi tasavvur olunmaktadır.

Bulgar Kızılhaçının varidat ve menabil :

Bulgar parlamentosuna verilen bir kanun lâyihasına göre bundan böyle memlekete girecek ve memleketten çıkacak bütün maddeler Kızılhaçın menfaatine tahsis edilmek üzere binde 2,5 resme tâbi tutulacaklardır. Harp zamanında bu resim artırılabilir. Transit mallar ile hükümet tarafından ithal olunan menşei yabancı mallar bu resimden muaf tutulmuştur.

Fransız Kızılhaçı emrine sıhhi vagon :

Fransız Kızılhaçı üç senedenberi sıhhi durumları hudut haricine nakillerini icabettiren hastalar için sıhhi bir vagon tahsis etmiştir.

Şimdiye kadar Kızılhaç cemiyeti hususî böyle bir vagona malik değildir. Bu ihtiyacı temin için Kızılhaç cemiyeti milli şimendüfer şirketi ve milli yardım cemiyetinin müzaharetiyle ahiren açılışı yapılan sıhhi vagonun techizatını hazırlamıştır.

(Devamı 18 inci sayfada)

Hastabakıcı kızlar, harb gemilerinde vazifelerine dağılmak üzere bekliyorlar.

İLK YANILIŞ!

Beni yatılı okula verdikleri zaman on iki on üç yaşında vardım.

Yeni arkadaşlarım arasında Mahir isminde biri vardı ki daha ilk görüşte onu nedense hepsinden daha üstün bir yaradılıştan bulmuştum.

Mahir, bizlerden üç dört yaş daha büyüktü.. Yüzü sivilce dolu idi. Kendinden ve kuvvetinden emin bir hali vardı. Her söylediği sözü yerinde ve parlak bulduğum için ona hemen hayran olmuştum. Bütün arkadaşları ondan çekinir ve aynı zamanda da onu takdir ederlerdi. Yalnız öğretmemiz ona karşı âdetâ soğuk davranırdı. Fakat Mahir buna aldırmazdı. Sık sık Bay Ziya'nın sözünü keser, ufak tefek yanılmalarını hiç gözden kaçırmaz ve onunla kendini bir tutarak uzun uzadıya münakaşalara girerdi.

Birkaç defa öğretmene, parlak bulduğum cevaplar yetiştirdiği için sınıftan kovulmuştu. O zamanlar hirsımı güç tutabildiğimi ve Bay Ziya'ya karşı gelmemek için hep dudaklarımı ısırığımı hatırlıyorum. Dediğim gibi Mahir'e karşı sonsuz bir hayranlığım vardı. O, beni diğer arkadaşlarından ayırd etmez hepimize hep yüksekte bakardı. Hatta birdirbir oyununda iyi atlamağı beceremediğim için herkesten çok benimle alay ederdi.. Fakat bütün bunlar ona karşı olan duygularımı hiç bir zaman sarsmadı. Zamanla o da benim kendisini ne kadar beğendiğimi takdir ettiğimi anladı ve benimle daha fazla meşgul olmağa başladı. Bunu, benimle eskisinden daha fazla alay etmesinden anlıyarak adamakıllı övünç duymağa başladım. Birkaç defa talebe sandığından aldığım çukulataları, şekerleri benimle paylaşmak nezaketini bile gösterdi.

Ondan sonra aramızdaki dostluk her gün biraz daha ilerledi. Artık Mahir benimle birçok mevzular üzerinde konuşuyordu.. Daha doğrusu o anlatıyor ve ben de onu zevkle dinliyordum. Bana büyüyünce yapacağı işleri, her anlatışta değiştirerek, söyledilerdi. Bazan gemici olarak bütün dünyayı dolaşmağı kurar, bazan bir idare adamı olarak büyük inkılâplar kurmağı tasarlar, bazan da Amerikaya giderek altın madeni aramağa çıkacağını söylerdi. Onda kuvvetli bir ka-

rakter, keskin bir zekâ ve yenilmez bir irade bulunduğuna inandığım için bu anlattıklarının hepsini günün birinde başaracağından emindim.

Bir gün Mahir benden bir lira ödünç istedi. Sıkıntılı bir zamanında beni hatırladığı için âdetâ bu hareketi yüzünden ona karşı minnet duydum. Beraber yatakhaneye çıktık, orada küçük bir çekmecedeki sakladığım para kesemden bir lira alarak kendisine verdim.

O gün öğleden sonra ders sırasında Mahir'le öğretmen arasında yine bir mesele çıktı ve Mahir sınıftan kovuldu..

Bu olaylardan birkaç gün sonra idi. Boş bir saatimizde kütüphaneye inmiştik. Bay Ziya'ya orada rastladım. Şundan bundan biraz konuştuktan sonra birdenbire:

— Şu Mahir'i çok mu akıllı buluyorsunuz?. diye sordu..

Bu, o kadar beklenmedik bir soru idi ki birden şaşırdım. Ne cevap vereceğimi bilemedim. Sonra Mahir'in hakikaten şimdiye kadar rastladığım insanlardan daha üstün bir aklı olduğunu, bu yüzden kendine parlak bir istikbal yapacağına inandığımı söyledim.

Bu cevabım üzerine öğretmenimiz:

— Bakınız çocuğum... Beni iyi dinleyiniz ve söyleyeceklerimi hiç bir zaman aklınızdan çıkarmayınız.. Karşımızdaki insanlar, daima, bizim sandığımızdan çok daha az büyük veya çok daha az küçüktürler..

Dedi.

Bu sözleri o kadar manâsız bulmuştum ki için için gülmekten kendimi alamadım. Ona:

— Bay Öğretmen... Siz şimdiye kadar Mahir'den daha akıllı birine rastladınız mı hiç?. diye sordum.

Başını sallıyarak:

— Çooook.. diye cevap verdi.

O sırada ders zili çaldı. Bay Ziya odadan çıkarken tekrar bana döndü ve lâkayd bir sesle:

— Mahir okuldan ayrılıyor çocuğum. dedi. Bu sabah babasıyla görüştüm. Bana, oğlunu yatılı okuldan alarak Her gün gidip geleceği bir okula vermek istediğini söyledi. Mahir bir azdan gidecek.

Yazan: Ş. Taylan

O gün ikinci derse girmedim. Kütüphanedeki masaya oturarak Mahir'e uzun bir mektup yazdım. Bunda, kendisinin aramızdan ayrıldığına ne kadar üzüldüğümü anlatıyor, yakında tekrar görüşeceğimize inandığımı, onun gibi, bir arkadaşım olduğum için çok övünç duyduğumu söylüyor, bana arada sırada mektup yazmasını ve benden küçük bir hâtıra olarak gönderdiğim dolma kalemi kabul etmesini rica ediyordum.

Mektubumu zarfladıktan sonra ayaklarımın ucuna basarak yatakhaneye çıktım ve onu usulcacık Mahir'in yatağının üzerine bıraktım.

O günü büyük bir üzüntü içinde geçirdim. Lokmalar ağzımda büyü-yordu. Birşey yiyemedim.

Yalnız akşama doğru açlığımın farkına varabildim. Talebe sandığından birkaç bisküvi alarak karnımı bastırmağı düşündüm. Paralarımın durduğu küçük çekmeceyi açar açmaz dehşetle (evet o anda duyduğum şeye dehşet diyebilirim) geriledim.. Bütün paralarımın yerinde yeller esiyordu. Çekmecenin içinde açılmamış bir zarf, benim Mahir'in yatağının üzerine bıraktığım zarf vardı.

Bir an büyük bir saflıkla arkadaşımın parasız kalarak benden yine ödünç almak istediğine kendimi inandırmak istedim. Fakat hakikat o kadar meydanda idi ki.. Mahir, benden istediği takdirde kendisine büyük bir zevkle vereceğim birkaç lirayı çekmecedeki çalmış ve yerine mektubumu bırakarak bir de benimle insafsızca alay etmişti..

Birkaç gün bir türlü kendime gelemedim. Rengim uçmuş, gözlerim âdetâ çukura batmıştı.. Büyük bir darbe yediğimi anlamak için yüzüme bakmak kâfiydi.. Herkes, hattâ çocuk ruhunu çok iyi anlayan öğretmenimiz Bay Ziya bile, benim, yakın bildiğim bir arkadaş kaybettığım için üzüldüğümü sandılar...

O zamana kadar hiç sarsılmamış
(Devamı 16 ncı sayfada)

Yedek Subay Okulunda

Yedek Subay Okulunda diploma tevzii merasimi

1800 genç subaya büyük törenle diploma verildi

Yedek Subay Okulunun 18 inci devre mezunlarına Ankarada büyük bir merasimle diplomaları verildi. Yüzlerce genç subayın diploma alması ve andiçmesi çok heybetli ve heyecanlı oldu. Genç mezunlar, o gün, öğleden evvel, başlarında okul komutanı kurmay albay Ali Rıza Gürcan olduğu halde Ulus meydanındaki âbideye güzel bir çelenk koymuşlardır. Burada genç subaylar namına Gavsî Ozansoy güzl bir hitabede bulunarak demiştir ki :

«Büyük Atatürk; kabrinde rahat uyu.. Mânevî huzurunda saygıyla eğildiğimiz şu anda senin verdiğin öğütleri ve sana verdiğimiz sözü unutmamak, unutmıyacağız.. Türk istiklâl, ve cumhuriyetinin, inkılâbının bekçisi kalacağız.

Büyük önderimiz, Millî Şefimiz İnönü, etrafında te kbir vücut gibi toplanan bu granit kitleyi kabından taşımak, yeni şan ve şerefler ardında koşturmak için bir işaretin yeter. Çocukların senin emrini bekliyor; yeter ki, sen iste!..

Sen başımızda oldukça çelik safarımızı hiçbir kuvvet çökertemez, bizi ancak zaferler bekler. Gözlerimizde senin gözlerinden vuran ışık, yüreklerimizde senin meşalen, senin ardında, senin yolundayız. Sen sağol büyük Başbuğ! Sağ olsun, seni yetiştiren ulu millet, yenilmez ordu, varolsun vatan!»

Ulus meydanını dolduran binlerce halk tarafından hararetle alkışlanan bu hitabeyi müteakip parlak bir geçit resmi yapılmıştır. Bundan sonra Yedek Subaylardan mürekkep bir heyet Ebedî Şefin muvakkat kabrine giderek aziz Şefin hâtırası önünde hürmet ve tazimle eğilmiştir.

Diploma dağıtılması merasimi öğleden sonra okulda yapılmıştır. Okul binası, şanlı bayrağımızla süslenmişti.

Büyük Millet Meclisi Reisi Abdülhalik Renda, Başvekilimiz Şükrü Saracoğlu, Nafia Vkilimiz Sırrı Day, C. H. P. G. Sekreteri Memduh Şevket Esenal, Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Asım Gündüz, Garnizon Komutanı Hüseyin Hüsnü Kılış, Müstakil Grup Reis Vekili Ali Râna Tarhan, birçok mebuslarımız, Generallerimiz, askerî ve mülki erkân kordiplomatik ve ecnebi ataşemiliterler burada toplanmışlardı. Buradaki törene de istiklâl marşı ile başlanmış ve okul komutanı, çok kuvvetli bir hitabede bulunarak demiştir ki :

«Kahraman ordumuzun mühim subay kaynaklarından biri olan bu feyiz ve fazilet ocağının yeni mesut verimini de idrak etmiş bulunuyoruz. Bu berrak membalardan coşkun bir şelâle gibi akararak ordumuzun kuvvet ve kudretini arttıran on binlerce gencin arasına bu defa da, 1800 e yakın genç Yedeksubayı katmakla bah-tiyarız. Şimdi yüksek huzurunuzla çıkardığımız ve her bakımdan çok iyi yetiştiklerine kani olduğumuz bu subayları andiçme ve diploma verme törnini yapacağız.

Millî idealimizi gerçekleştirmede en büyük rolü olan okullarımıza verilen, büyük değeri bilerek tam terbiyeci ve yetiştirici bir zihniyetle, aldığımız vazife ve direktifleri yaparken, daima büyük hamlelerle yeniliğe ve ileriye gitmek azmindeyiz. Bu azim ve imanla yeni başarılar elde ettiğimizi arz etmekle sevinç duyuyorum.

Aldığım yüksek direktifler arasınında şimdiye kadar genel durumu ile kısaca ifade edilebilen okul tarihini esaslı bir surette hazırlamak için son altı ay içinde büyük gayret göstererek bu 32 senelik mazinin muhtelif safhalarını tesbite muvafak olduk.

Vesikalardan şimdiye kadar toplanabildiğimiz malûmata göre cephe-

lerde savaşırken, sevgili yurtları için kanlarını akıtan 923 şehit tesbit edilmiştir. Bu ünlü ve aziz kahramanların arasında şeref tarihimize geçen şanlı kahramanlık menkıbeleri vardır.

Bu sevgililerimizin aziz hâtırasını yüksek huzurunuzda minnet ve şükranla tebcil eder ve onlara ulu tanrıdan rahmet dilerim.

(Devamı 16 ncı sayfada)

Okulun şanlı sancağı yeni gelenlere teslim ediliyor

Meşaleler

Yazan: Cahit Uçuk

Ağaçların güneş vuran üst yaprakları sıcaktan kavrulmuş; gölgelerdeki otlar, çimenler, küçük kır boyunlarını bükerek solmuşlardı. Havada bir damla serinlik yoktu. Bir tek dal kıpırdamıyor, kuşlar susmuş, cırcır böcekleri ateş yağın günün sesi gibi, hep bir ağızdan ötüyorlardı.

Bahçeliklerin önünde, göz alan bir sarılıkta uzayıp giden tarlalarda köylüler çalışıyor, kav gibi kuruyan ekinleri biçip demetliyor, yığıyorlardı.

Ekini biçilen yerler genişledikçe, orakçılardan kuvvetleri küçülüyor, solukları tükeniyordu. Dizleri, göğsünün üstü, renk renk kumaşlarla yamalı elbisesinin altında, zayıf vücudu dal gibi bükülen Sırça Fatma, durarak alnından, yanaklarından gerdanına sızan terleri silmek için, elindeki orağı attı:

— Of anam, cehennem böyle olsa gerek...

Orakçılar, onu geride bırakmışlardı. Kollarının kuvvetini harcamak için durmağa, biçmekten başka bir hareket yapmağa korkuyorlardı.

Sırça Fatma, kolunun yeniyle terlerini sildi. İnce bileklerinin ucunda sallanan ellerinin, iskelet gibi kuru parmaklarıyla, orağın kalın sapını yakaladı. Arası açılan arkadaşlarına ulaşmak için, iki yanı biçilerek, önünde sarı bir yol gibi kalan, uzun boy-lu, kuru, sıcak saplı ekinlere saldırdı. Yüreği boğazında çarpıyor, şakaklarındaki damarlar sıtmalı nabızı gibi atıyordu.

Güneş, sıcaktan sarımsı bir renk alan göğü ortalıyarak, karşı uzak dağların ardına saklanıncaya kadar çalıştılar. Sırça Fatma, avucuna verdikleri tek lirayı, entarisinin cebine koyarak, bahçeliklerin kıyısından akan arıkta yüzünü, gözünü, kolunu, ayağını yıkadı. Orakçı arkadaşlara:

— Hoşca kalın!..

Diyerek, evinin yolunu tuttu. Kasabanın en uç evlerinden birinde oturuyordu. Her akşam üç tane altın başlı küçük, evin kapısında onu beklerdi. Sırça Fatma, çocuklarını göz önüne getirince, tabanları yanan ayak-

larını, tozlu yolda sürüyerek koşar gibi yürümeğe başladılar.

Bahçeliklere karanlık inmişti. Gündüz susan kuşlar ötüyor; kurumuş gibi solan yapraklarda taze bir serinlik dolaşüyor, uzak bataklıklarda kurbağalar şarkı söylüyorlardı.

Sırça Fatma, kocası ölmeden evvel, bu yolları onunla beraber dönerdi. İki kazanç bir olunca, çocukların karnı iyice doyardı.

Oysa ki şimdi ancak ekmek, biraz da katık parası çıkarabiliyordu. Kocası Polat Recep ölmeden, Sırça Fatma fıstık gibi bir kadındı. Polat Recepten arta kalınca, çocukların karnını doyurmak için bütün gücüyle çalışmaktan zayıflamış; köylüler ona, hemen kırılıverecek kadar incel-diğinden «Sırça Fatma» adını takmışlardı.

Sırça Fatma, altları kayışlaşmış, kuru, nasırlı ayaklarını, yolun ılık tozlarına çarparak yürüyor; karanlıkta bile pırıltılarını seçeceği altın başların, bekliyen gözlerine kavuşmak için yorgunluğunu unutuyordu.

Evinin kapısına varınca, eteklerine dolanan küçükleri kucaklıyarak, yere çöktü.

— Ana ekmek getirdin mi?

— Ana yoruldu mu?

— Karnım aç ana...

Sırça Fatma hepsini ayrı ayrı ö-nerek, ateşli bağına bastı. Büyük oğ-lu sekiz yaşındaki Hasan'a döndü:

— Ben, çok yorgunum, pazara varamadım. Sana para vereyim, ekmekle, bir tas yoğurt alıver,

Hasan, sevinçle zıplıyarak:

— Peki ana, dedi.

Sırça Fatma, küçüklerin kollarından sıyrılarak, elini entarisinin cebine attı. Tek gümüş lirayı yakalamak için uzanan parmakları cebinin deliğinden fırladı:

— Vay anam!.. Cebim delinmiş... Paramız düşüvermiş!..

Alaca karanlığın içinde gözleri camlaşmış gibi görünüyordu. Küçükler, analarının doğa kalan yüzüne bakıyorlardı.

— Anacım, yolda düşmüştür! Ben şimdi bulur gelirim...

Sırça Fatma, oğlunun sesindeki ümitle dirilir gibi oldu:

— Şuracıkta iki büyük çıra var. Gülsüm, onları yak, ecenle beraber gidin...

Uzun, tozlu yolları düşününce, birdenbire kırılarak, mırıldandı:

— Kim bilir nerede düştü?

Hasan'ın küçüğü Gülsüm, ocaktaki küllerini eşeliyerek, açığa çıkan bir parça kor ateşini maşayla yakaladı. Üflemeğe başladı.

Üçüncü kız, ellerinde bölünmemiş çıra parçalarını tutuyordu.

Gülsümün soluklarıyla, kor ateşin üstü alevlendi. Çıraları tutuştur-dular.

Odanın duvarlarında, kırmızı, titrek ışıklar yandı. Sırça Fatma, ocağının başına yığılıp oturmuştu.

Hasan, iki kız, analarının sarı, yorgun yüzünü, çukura kaçmış sönük gözlerini görünce; midelerini demir parmaklarla kazıyan açlığı unuttular. Üçü de analarının gülmesini istiyorlardı.

Açık kapıdan koşarak çıktılar. Odayı saran kırmızı ışıklar birden-bire karardı. Küçük kız, anasının dizle-rine sokularak büzüldü. Hasan'la Gülsüm, ağaçlıklı dar yolu, bir dehliz gibi gösteren ısıli meşalelerin ışığında, başları eğik, gözleri tozların sarı yüzünde arıyorlardı.

İsli meşalelerin, havaya yükselen kırılıtlı kolları, esen rüzgâr sallanı-yor, titreşiyor, ufalıp büyüyordu.

İki küçüğün, altın saçlı başları, tozlu yola kadar eğiliyor, yaşlı gözleri vakit vakit ümit ışıklarıyla parlayıp, kırılışlarla sönüyordu.

Yol uzundu. Ağaçların birbirine kavuşan dalları arasından, yıldızlı gök parçaları görünüyordu. Onlar, hiç bir yanı görmüyor, sezmiyorlar, tozların arasında parlayacak olan gümüş lirayı bulmak istiyorlardı.

Meşalelerin yalazaları çıraların aşağısına kadar iniyord, minimini ellerine sıcaklık ateş yaklaşıyordu. Uzun yolu gözleri yerlerde, sürünerek gittiler. Yine aranarak, tozları elle-riyle karıştırarak döndüler.

(Devamı 16 mci sayfada)

Büyük İnönü koşuları

Büyük İnönü adına tertib edilen ve memleketin muhtelif bölgelerinde yapılan atletizm müsabakaları ve spor şenlikleri, Yüce Başbuğumuzun şerefli ismine lâayık bir şekilde ve çok parlak olarak icra edilmiştir.

Kıymetli Türk gençlerini ve sporcularını, er meydanında, tam bir amatör ruhile birbirile mücadele sevkeden bu müsabaka, genç atletlerimiz için de feyizli neticeler vermiştir. Muhtelif bölgelerin en kıymetli elemanlarını, en seçkin şampiyonlarını Adanada toplayan «Büyük İnönü Koşusu», Çukurova'nın ılık bir ilkbahar gününe rastlamıştır. Yekünü, birkaç yüzü geçen kız ve erkek gürbüz sporcular, burada, spor tarihimize geçecek kadar intizamla tertib edilmiş olan koşularda, hertürlü tahminin fevkinde muvaffakiyetli yarışlar yapmışlardır. Herşeyden evvel intizam ve disiplin isteyen spor, bu yarışlarda tam kemalini bulmuş, diyebiliriz.

Sporların en temizi, en faydalısı ve en câzibi olan atletizm, Türk delikanlıların elinde bu tekâmüle ulaştıktan sonra, biz, Türk sporunun ilerisinden her vakit emin olabilir, buna itimadla bakabiliriz.

A. I.

Adanada yapılan geçid resmine iştirak eden sporcular

Genç atlet kızlarımız Adanadaki spor tâkının altından geçiyorlar.

Yedek Subay Okulunda

Yedek Subay Okulundaki merasimde bulunan büyüklerimiz

(Baş tarafı 13 üncü sayfada)

İşte bunlar gibi; milli ruh ve imanı taşıdığı asil kanın heyecanı içinde zengin ve eşsiz tarihinin sayısız kahramanlarına eş olmak idealini taşıyan, binlerce Türk gencinin bu yük, sek duygularının her vesile ile tezahürünü görmekle heyecanlanıyoruz.»

Kurmay albay Ali Rıza Gürcan, bundan sonra Yedek Subaylara hitap ederek demiştir ki:

«Ulu milletimizin şerefli çocukları,

Büyük emekler ve fedakârlıklar bahasına kazanılan hürriyet ve istiklâlimizi ve sevgili Cumhuriyetimizi korumak için coşkun heyecanınızı, çelik iradenizi biliyoruz. Damarlarınızda dolaşan kan, kahraman ecdadımızdan tevarüs ettiğiniz asil ve kuvvetli kandır. Yüksek hassalarınızla karşılaşacağınız bütün zorlukları yeneceğinize imanımız vardır.

Hepinize sağlık ve neşe ile daima başarılar dilerim.

Yaşasın yüce Milli Şefimiz ve Başbuğumuz ünlü ve ulu ve asil milletimiz, yaşasın ünlü ve kahraman ordumuz.»

Bu nutuktan sonra, andiçme töreni yapılmıştır. Andiçmeden sonra diploma tevzi töreni başlamıştır. Büyük Millet Meclisi Reisi Abdülhalik Renda oku birincisine, kısım birincilerine diplomalarını ve mükâfatlarını vermiştir.

Bundan sonra alayın şanlı sancağının yeni devre talebelerine teslim töreni başlamış, bu tören çok heyecanlı olmuştur.

Sancağın verme töreninden sonra mezunlar hep bir ağızdan ve gür bir sesle Yedeksubay okulu marşını söylemişler ve böylece tören nihayet bitmiştir.

A. İ.

MEŞALELER

(14 üncü sayfadan devam)

Evlerinin kapısına yakınlıklarını vakit meşaleler avuçlarının içinde taşıyor gibiydi. Yerlere kadar bükülerek, küçülen ışıkları, tozlara yaklaştırdılar.

Bütün aramalar boştu. Gümüş lira, tozarın içinde onlara görünmemişti. Ellerini yakmağa başlayan yalaza uçlu çiraları, solda şırıltılarla akan büyük arığa fırlattılar. İki meşale suların serinliğinde, son ümitlerinin ışığı gibi karararak sönünce; onlar, sessiz, yavaş adımlarla odalarına girdiler.

Cahit UÇUK

İlk Yanılış

(Baş tarafı 12 inci sayfada)

olan bir duygumun, inancımın birdenbire yıkıldığını nereden tahmin edebilirlerdi ki...

Mahir'in bana Allahısmaıradık demek için bulduğu şeklin içimde bıraktığı iz, ondan ayrılmaktan duyduğum acıdan çok daha derindi...

Fakat bunu kimse tahmin edemezdi..

KIZILAYIN Bulmacası

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	2	a	k	i	m				k	i	k
2	a	b	o	m	e		a	v	e	m	e
3	9	a	2				x	v	e	n	e
4											
5	a										
6	t										
7	8	.	d								
8	e	y	a								
9	a	d									
10	a	h	a								
11	e	i	k								

Soldan : sağa 1 — Sessiz ve rahat, otun topraktaki kısmı, 2 — Daimi müşteri, Haydudun arkadaşları, 3 — İstasyon, Tersî yıllık 4 — Şimalî Tunusta bir şehir, Mahallenin büyüğü, 5 — Japonyada bir şehir, Tersî aşağı: 6 — İki harf yanyana, Âdet olduğu gibi, Mağara, 7 — Tersî bacağın bir kısmı, Bir ada, 8 — Bir hastalık, Tahta bir spor aleti, 9 — Vak'a, Bir ecnebi para, 10 — Halk, şiş ile işlenmiş, 11 — Bir sıra futbol maçları, pastırmanın üzerindeki sıva...

Yuk. aşağı : 1 — Diri, İstida, 2 — Tersî Alaturka bir makam, Zenci, 3 — Bir Yunan adası, Ağızın kenarı, 4 — Mağara, üye, ufak çingirak, 5 — Soru edadı, Son harf noktasız olursa eski zaman hâkimi olur, Gümüş, 6 — Sandalye, 7 — Kumaşın tüyü, Tersî ara, İntikam 8 — Tersî bir emir, Tersî bir yılan, Nota 9 — Birbirine iyi geçmiş, Eziyet 10 — Mühim, Terzi malzemesinden 11 — Bir yemiş, Koyunun tüyü.

Halli :

Soldan sağa 1 — Sakin, Kök, 2 A-bone, Avene 3 — Gar, İvenes (Senev) 4 — Sfaks, Semt 5 — Ozaka, Tla (Alt) 6 — RS, Adeta in 7 — Zid (Diz), İmroz 8 — Uyuz, Lobut 9 — Hâdise, Ley 10 — Ahali, örülü 11 — Lik, çemen...

Yuk. aşağı : 1 — Sağ, Arzuhal 2 — Abas (Saba), Siyahi 3 — Korfo, Dudak 4 — İn, Aza, Zil 5 — Ne, Kadı, Sim 6 — İskemle 7 — Hav, Atro (Orta), Öç 8 — Ves (Sev), Aob (Boa), Re 9 — Kenet, Zulüm 10 — Önemli, Tele 11 — Kestane, Yün...

Amerika Kızılhaçında çalışan kadınlar

(Baş tarafı 6 ncı sayfada)

sulluğu değil, azlığı ve darlığı bile hasıl etmemişti. Ne diye, bizi taksilere bindirmiyorlar da bu gönüllü kadınların otomobillerine bindiriyorlar? Bunu, bir lâhza düşündüm; sonra da unuttum gitti. O günden itibaren, tâ Amerikadan ayrılincaya kadar, gezdiğimiz şehirlerin çoğunda, bizi istasyondan otele Kızılhaç üniformalı bayanların kullandıkları otomobiller götürüp getirdikleri gibi, fabrika ve tezgâhları gezmeğe gittiğimiz zaman da, hemen daima onların otomobillerine biniyorduk. Bazı şehirlerde taksiye veya hususi otomobillere bindiğimiz de oldu. Fakat San Fransisko'da ve New York'ta, Kızılhaç işareti taşıyan otomobil azmanı ve otobüs yavrusu sekiz on kişilik arabalara da bindik.

Détroit (Ditroyit) de iki gün sabahdan akşama kadar birbirinden saatlerce uzak fabrikaları gezerken, Kızılhaç üniformalı, ikisi de birbirinden genç ve güzel iki kadın, kendi hususi otomobilleriyle bizi gezdirdiler. Bu pek nazik Amerikan misleriyle o kadar dost olmuştuk ki ayrılırken onlara, birer kutu baklava ikram ettik. Baklavayı da Détroit şehrindeki fabrikalarda çalışan Türkler, bize yol hediyesi getirmişlerdi. Ahmet Emin Yalman, bayanların güzelliği ile zekâsı yarış eden biri ile siyasî ve içtimâî münakaşalar yapmaktan büyük zevk duyuyordu. Fransızca da bilen fabrikatörünün zevcesi idi. Gönüllü bu bayan, zengin bir sigara ve sigar olarak otomobili ile Kızılhaçta çalışıyordu. Bu kadınlar da, bizimle beraber uçak, top, tank fabrikalarını gezdiler; onlar da, ilk defa gördükleri Amerikan sanayi harikası karşısında, bizim kadar hayrette ve hayran kaldılar.

Gemi tezgâhlariyle meşhur olan Portland'a gittiğimiz zaman, Mis Green isminde, güzel olduğu kadar da sevimli, sıcak kanlı bir Kızılhaç şoförü, bize, bu güzel şehri gezdirdi. İsmi gibi gözleri de yeşil olan -Green İngilizcede yeşil demektir - bu bayan, bir Teğmen idi. Çorap giymiyor, fakat, mevzun ve zarif bacaklarına çorap renginde boya sürüyordu.

— Çoraplarınız pek güzel Mis Green, diye lâfife ettiğim zaman,

— Hem de çok ucuz. Yarım dolar veriyorum; bütün bir sene dayanıyor, diye cevap vermişti.

San Fransisko'da, büyük bir Kızılhaç otomobili ile bizi gezdiren Kızılhaç

dağları bölgesinden Amerikaya hiczılhaç çavuşu Mis Amie isminde bir genç kızdı. Aslen, Fransanın Pirene ret eden bir Fransız ailesinden olduğu için, mükemmel Fransızca konuşuyordu. O kadar ki onunla konuşurken kendimi Fransanın cenubunda sanıyordum.

Mis yahut Madmazel Amie, ruhan da tam bir Fransızdı. İsmi müsemmasına uygun olacak ki bizimle pek çabuk samimi dost olmuştu. Bu genç kız, o koca otomobili, harikulâde bir maharetle kullanıyordu. San Fransisko yokuşlu inişli bir şehirdir. Böyle yokuşlara, İstanbulda, ancak Fındıklıda, Güzel Sanatlar Akademisinin karşısında tesadüf edebilirsiniz. Amerikalı Fransız, yahut Fransız - Amerikan kıızı, o dimdik bayırları tır-töbüs yavrusunu, iki kişilik bir spor manırken de, inerken de altındaki otomobili gibi kullanıyordu. Hüseyin Cahit Yalçın'ın, Avrupa ve Amerikanın meşhur Lûca Park'ındaki «Montagnes russes» denilen müthiş inişli çıkışlı eğlencelerine benzettiği dik yokuşları inip çıkarken yüreğimiz ağızımıza geliyordu. Bir defasında Galatada, Bankalar caddesinde ortası çimentodan yapılmış küçük kuru havuzlarla süslü, merdivenli yokuşa benzeyen bir yokuşu tırmanıyorduk. Bu Amerikan yokuşu, Bankalar caddesine amuden inen bizim yokuşa nazaran bir tek otomobil sığacak kadar geniş ve merdivensizdi. Ortasında da küçük çiçek bahçeleri vardı. Mis Amie otomobili, ortası, bir çiçek çağlıyanına benzeyen düz duvar gibi, yokuşa sürdü. Tam yarıyolda, yukarıdan inen bir otomobile rastlamadık mı? İçimizde, bu yokuşlardan en çok korkan ve korkusunu izhar eden Hüseyin Cahit Yalçın'dı. Fakat öteki otomobille karşılaşınca, Mis Amie müstesna, hepimizde şafak attı. Genç kız, otomobili geriye doğru yürüttü; biraz evvel, geçtiğimiz bir evin önündeki, bir otomobil sığacak kadar dar çıkmaza soktu; öteki otomobil geçtikten sonra, bu çıkmazdan geri geri çıktı ve tekrar yokuş yukarı saldırdı. Yokuşun tepesine yâni selâmete vardığımız zaman, biz: «Oh atlattık» diye derin bir nefes almağa bile vakit bulamadan araba, yokuşun mukabil tarafında, aynı diklikte, bir inişten aşağı inmeğe başladı. Nihayet iniş te bitti ama biz de bitmiştik. Gerçi otomobilin motörü kuvvetli, frenleri sağlamdı ama bir aksilik olabilirdi. Ne olursa olsun genç kız, otomobil kul-

lanmakta hakikaten üstattı. Çavuş Bayan Amie'nin Fransızca bilmesinden istifade ederek Kızılhaç'ın kadın şoförleri hakkında kendisinden izahat aldım.

Kızılhaç'ın emrindeki kadın şoförler, iki sınıfa ayrılıyormuş. Bir kısmı Détroit'de gördüklerimiz gibi, kendi otomobilleri ile çalışan gönüllüler ki bunlar aylık almazlar, fahri hizmet ederlermiş. Bir kısmı da, Mis Amie gibi, otomobilden kamyonu varıncıya kadar Kızılhaç'ın her cins arabasında ücretli olarak çalışanlarmış. Kızılhaçta çalışan kadınlara da, yaşlarına, kabiliyetlerine ve kıdemlerine göre, askeri rütbeler ve aylık verilirmiş. Netekim, San Fransisko'da, bir akşam, Mis Amie'nin Yüzbaşısı da, bir lokantada, bizimle beraber yemek yedi. Bayan Yüzbaşı sivil giyinmişti; Çavuş Amie resmi, bizi istasyona götüreceği için üniformalı idi. Yemekte de, Çavuş, üniformalı olduğu için, Yüzbaşısı, rahat rahat viski içtiği halde, çavuş, üniformalı olduğu için yalnız sigara içebiliyordu. Çünkü üniformalı kadınların içki içmesi, ya bir örf, ya bir nizam yüzünden yasakmış. Kızcağız, akşama kadar, sıcağa, bizi gezdirmiş, yorulmuştu. Bir buzlu viski içmek istiyordu; fakat yasağa itaat ve hürmet mecburiyetinde olduğunu söylüyor, üniforma ile geldiğine üzülüyordu. Haline acıdım.

New York'ta iken bir gün M. Wilki'yi ziyaret için şehrin bir mahallesinden öteki mahallesine giderken Kızılhaç işaretli iki büyük otomobile bindik. Bunları da orta yaşlı iki kadın idare ediyordu. O gün, yine neden taksiler dururken Kızılhaç otomobiline bindiğimizi düşündüm; sebebini, bayan şoförlerden birine veya mihmandarımıza sormak üzere iken lâkırdı, karıştı; sormadım. Bir hafta sonra, diğer arkadaşlardan ayrı olarak Went-Point'teki harp okuluna gidecektim. Saat 9 da bir Kızılhaç otomobili gelip sizi otelden alacak, 80 mil uzakta bulunan mektebe götürecekti, dediler. Saat yarım oldu; gelen giden yok, fena halde içerledim. Haberler Nezaretinin bizimle meşgul olan New York'taki şubesine telefon üstüne telefon ettikten sonra, nihayet zorla şu cevabı alabildim:

— Bütün Kızılhaç otomobilleri meşgulumuş. Bir tane bulduk, o da bir ârizaya uğramış. Şimdi bir başkasını gönderiyoruz.

Saat bir buçukta, üniformalı bir

Güzel bir teklif

— Baş tarafı 7 nci sayfada —

çeklidir ve bu binalar «Çiçekli Evler» ismini taşımaktadır.

Mümtaz Faik'in verdiği malûmata göre, kurumun teşkiline ilkönce çiçekçiler itiraz etmişlerse de, sonradan iş büyüüp te ilerlediği zaman çiçekçiler, hiç zarara girmediklerini görmüşlerdir. Çünkü, çiçek sarfiyatı, cenazelerden başka vesilelerde inkişaf etmiştir.

Kurum, birisi öldüğü zaman, hem ölünün hâtırasını taziz etmek, hem de onun geride bıraktığı ailesine bir nevi çiçekli bir taziyede bulunmak isteyenlerin arzularını çok pratik bir şekilde halletmiştir. Teberrü sahibinin çelenk paralarını hayırlı bir maksada sarfedilmesi için kuruma verildiğinden ölünün ailesini şu şekilde haberdar eder: Kurum, bir cenaze için teberrü kabul ettiği zaman, cenaze sahibine güzel bir cilt göndermektedir. Bu cildin içinde «filânca ölünün hâtırasını taziz için, falanca zat tarafından kuruma şu kadar para teberrü edilmiştir..» gibi yazılar bulunur. Bu cilt, hem ölünün ailesi için daimi bir hâtırâ, hem de ölünün hâtırâsını taziz için bir vesile olur.

Mümtaz Faik'in de dediği gibi, bir çiçek kurumu tesis etmek uzun bir iştir. İyisi mi, yıllardanberi, her tür-

lû dertlerimizle uğraşan ve çok hayırlı işler başarmış olan Kızılay Kurumumuz bu işi üzerine almalı ve işveçteki Çiçek Kurumu gibi, ya cenaze sahiplerine yapılan teberrüleri bildiren güzel bir cilt vermeli veya bozulmaz madenlerden devamlı çelenkler yaptırıp bunları isteyene kiralamalıdır. Bu suretle de elde edilecek teberrülerle, hakikaten, birçok hastaları, birçok fakirleri, birçok kimsesizleri kurtarmak kabil olur.

Böyle bir zamanda, ortaya atılan bu fikri umursamamak imkânsızdır. Herhangi aklı başında bir adamın, sevgili bir cenaze için sarfedeceği avuç dolusu para ile temin edeceği ve birkaç gün sonra kuruyup dökülecek ve hiç bir hâtırâsı kalmıyacak olan bir çelenk yerine, bir hastayı kurtarmağı reddedeceği ve bir ölü yüzünden bir diriyi ölüme sevk etmemenin zevk ve heyecanını duymıyacağını düşünmek bile doğru değildir.

Bir ölünün hâtırâsını taziz için, birkaç gün sonra eriyip kaybolacak çelenk yerine, sıhhatte bir insanı ayakta tutmak elbet daha asil ve elbet daha devamlı bir iştir. Alâkalıların bu fikre lâzımgelen ehemmiyeti vereceklerinden şüphe etmiyoruz.

Ertuğrul Şevket

Kızılhaç

Dünyasında

(Baş tarafı 11 inci sayfada)

Kolumbiya Kızılhaç cemiyetinin bir teşebbüsü :

Gecenin herhangi bir saatinde ve hususî günlerde Bogota ahalisine lüzumu olan tıbbî yardımları temin için Kızılhaç cemiyeti vaki olacak herhangi bir talep ve teklife derhal netice verecek bir servis iltisad etmiştir.

Amerikan Kızılhaç cemiyetinin Leh mültecilerine yardımı :

Amerikan Kızılhaç cemiyeti geçen senenin son aylarında İrana varan 37000 Leh mültecisine mühim miktarda yiyecek, giyecek eşyası, ilâç ve cerrahlî âletleri göndermiştir.

Amerikan Kızılhaçının Kahirede bulundurduğu stoklardan 1.200 tona yakın eşya ve malzeme Tahrana gönderilmiştir.

Gönderilen eşya 387 ton un, 242 tonu fasulye, 19 ton süt tozu 124 ton muhtelif eşya 100,000 yorgan 53 ton giyecek vesairenden ibarettir. Bütün bu maddeler İran Kızılayı ve muhtelif Kızılhaç teşkilleriyle hususî müesseseler tarafından dağıtılmıştır.

Bundan başka Amerikan Kızılhaçı tarafından Filistinde, Mısırdaki bulunan kimsesiz Leh çocuklarına dağıtılmak üzere giyecek ve yiyecek maddeleri gönderilmiştir.

genç kız, otelde karşıma dikildi; askeri bir selâm çaktı:

— Sizi West-Point'e götürmek emrini aldım. Buyurunuz, dedi.

Yağmur yağıyordu; hava karanlıktı. Saat bir buçuktan sonra, 80 mil ötedeki bir şehre gidip gelmek mümkün değildi; kıza teşekkür ederek geri gönderdim. Fakat, bana, bir taksi yollamak mümkün iken neden Kızılhaç otomobiline ısrar ettiklerini artık adamakıllı merak ettim.

İki üç gün sonra, bir sabah erkenden bizi M. Wilki'ye götüren orta yaşlı bayan şoförlerden biri, otele geldi; mükemmel bir hazır vaziyetinden sonra, güzel Fransızcasıyla:

— Mösyö, sizi West Point'e götürmek vazifesini bana verdiler. Emrinize âmâdeyim.

Bu kadın senelerce Pariste oturmuş, zengin ve kibar bir Amerikalı idi. Kızılhaç'ta gönüllü olarak fahri çalışıyordu. O uzun yolda, her şeyden bahsettik. Yüksek kültür sahibi olduğu, her sözünden belli idi. Avrupada otomobille çok seyahat etmişti. Tam Türkiye'ye gelmek üzere Viyanada bulunurken harp çıktığı için geri

dönmeğe mecbur olmuştu. Memleketimizi göremediğine çok müteessifti, harp biter bitmez, Türkiye'ye gelmek azminde idi. Ona dedim ki:

— Tanıştığımıza vesile olduğu için, bir Kızılhaç nakliye otomobili ile seyahat ettiğimize memnunuz. Fakat taksiler dururken neden sizi rahatsız ediyorlar.

— Sizi gezdirmekten hiç rahatsız olmuyoruz; bilâkis memnunuz. Bu vazifede, yalnız geceleri, malzeme veya hasta asker yüklü büyük Kızılhaç kamyonlarını idare ederken rahatsız olurum.

— Öğrenmek istediğim taksi yerine sizin otomobillerinize bindirilmemizdir.

Sonra, kendisine, birkaç gün evvel, bu yüzden saatlerce bekletildiğimi anlattım. Tiraz düşündü:

— Sebebini bilmiyorum. Bize emir veriyorlar; sizi almağa geliyoruz. Belki taksilere para vermek lâzım da ondan Kızılhaç otomobillerini tercih ediyorlar. Bizim otomobillerimiz ise ücret almaz.

Bu son cümle, dimağımda bir şimşek gibi çaktı. Bizi gezdirmeye me-

mur olan zat ile Haberler Nezaretinin New York şubesindeki iki arkadaşı, ya fevkalâde hasıs oldukları için, yahut ta kırtasiyecilik muameleleri yüzünden bizi, on sent bile vermedikleri Kızılhaç otomobillerine birdirmek yolunu keşfetmişlerdi. Bu Amerikan garibesinin, yukarıda zikrettiğim sebeplerin hangisinden ileri geldiğini bir türlü anıyamadım. Çünkü hareket edeceğimiz sıralarda bu zatlardan biri şöyle demişti:

— Amerika hükûmeti, sizin için dört aylık bir program hazırlamış ve ona göre tahsisat ayırmıştı. Siz, daha bu tahsisatın yarısı bile sarfedilmeden gidiyorsunuz, iki ay daha, hattâ isterseniz daha çok kalınız.

İşte sebebini anıyamadığım bu tasarruf fikri sayesinde ki biz, alâlede şoförlerle değil; Amerikan Kızılhaçında çalışan ve çoğu Amerikanın zengin, kibar ve münevver kadınları olan bayanlarla tanışmak imkânını bulduk. Mihmandarlarımızın bu tasarruf endişeleri, ister şahsi, ister kırtasi olsun, bizim için çok daha faydalı oldu. Kendi hesabıma onlara teşekkür ederim.

Abidin DAVER

Esir Değişimi

(Baş tarafı 5 inci sayfada)

cile doldurmuş. 17 aydanoeri esir olan teğmen Dabiya Pol bu irupun en neş' elisi. Yurduna kavuştuğuna pek seviyor. Bulundukları kampta daha bir çok esir varmış. «3000 kadarı hastadır» diyor.

«İtalyada tekrar ne yapacaksınız?» sualine gülerek bir tek kelime ile cevap veriyor :

«— Muharebe..»

Bir taraftan bazılarının ellerinde bavullar, torbalarla esirler şattan merdivene, oradan güverteye çıkmağa devam ediyorlar. Taşıdıkları levhalar rüzgardan sallanıyor. Gemlere yerleştirilmeden önce ambar kapağı üstünde çalışan heyetin kontrolundan geçiyorlar.

Arjantinada bir subay listede isimleri okuyor, çağırılan esirin üstündeki kartı alındıktan sonra yerine götürülüyordu. Çoğu bitkin halde olan esirler pek iyi bakılmadıklarını söylüyorlar. Gradiskaya çıktığımız zaman mübadele sona ermişti. Kızılay Umum Müdürü, kumandan, süvari ve Kızılhaç delegesiyle bir salonda başbaşa vermişler, protokolları hazırlamakla meşguldüler. Gradiskanın Komutanı, büyük bir nezaketle bizi karşıladıktan sonra protokollarla uğraştığından bizimle bizzat meşgul olamayacağından dolayı özürler diledi. Gemide bir kaç İtalyan gazetecisi de vardı. İkisi Hindistandan, biri İtalyadan geliyordu. Hindistandan gelenlerden biri Tribuna gazetesinin harp muhabiri Fran - zettedir ki iki yıllık esaretten bu sabah kurtulmuş oluyor. Gemi ile gelen gazeteci ise Mersinde görüşmüş olduğumuz teğmen rütbesinde Matmazel Mariyadır. Bana şunları söyledi:

— İngiliz gemisine gittinizse herhalde anlatmışlardır. Biz, esirlere çok iyi bakmaktayız. Maalesef onlar bizimkilere karşı aynı şekilde hareket etmemişlerdir.

Bu sırada bizi güvertede karşılaştığımız bir kolonel ile tanıştıracak «Size anlatsın!» dedi. İtalyan albayı da heyecanlı bir sesle dert yandıktan sonra bilhassa bir noktaya takıldı;

— Şu küçüklüğe bakın... dedi. İtalyan Somalsinde yerinden söktükleri bir büstü bizi getiren vapurun salonuna koymuşlar, Mussolin'in büstüdür, taşın altına «Zafer hatırası» ibaresini yazarak karşımıza koymuşlar. Biz de ne yaptık biliyor musunuz? Bütün esirler, etrafında toplanarak onu tekrar alındığı yere dikmeğe yemin ettik.

Hastalar ağırlıklarına göre ko-

ğuşlarına yerleştirmiş, asabî rahat - sızlıklardan pek azgın olan bir kaç ayrı ayrı yerlere konulmuştu. Bir tanesi nakli sırasında denize düşme tehlikesi atlatmıştı. Bir iki sakın sinir hastası da hususi meşgalelerine devam ediyorlardı. Biri gazeteyi ter - sinden okumakla meşguldü, öteki elindeki tarağı mütemadiyen sağ elinden sol eline, sol elinden sağına aktarmakta ve belki de Libyanın bir zamanlar elden ele geçişini taklit etmekte idi.

Mamazel Mariyaya görüşmeleri - miz sırasında İtalyaya yapılan hava akınlarından bahsederek tahribatın çok olup olmadığını sordum. «Maddi bakımdan evet, dedi, sivil halk bombardımanlardan çok zarar görüyor. Halka ait pek çok binalar yıkılıyor, pek çok insan, çocuk ve akdın ölüyor, dedi.

İçlerinde general rütbesinde üç subay da bulunan 862 esir de Gradiskaya yerleştirilmiş bulunuyordu. Biz gemide iken İstanbul ve İzmirdeki İtalyan kolonisinden bazı kimseler Gradiskaya gelerek esirlere büketler verdiler.

İngiliz gemisinde

Talamba İngiliz gemisinde süvari yanımıza Hindli doktor Megvar'ı katarak gerek gemiyi gezmek, gerek esirlikten henüz kurtulmuş olanlarla görüşmek hususunda bütün arzularımızın yerine getirilmesini temin etti. Doktor Megvar, en modern tertibatı olan geminin her tarafını itina ile gezdirdi. Bütün mürettepatı Hintli olan Talamba'nın Müslümanların ve subayların yemeklerinin hazırlandığı üç mutfaka kadar her yanını gördük. Görüştüklerimiz İtalyada umumiyetle iyi muamele gördüklerini, subaylara erlerden daha iyi bakıldığını, ilaç kıtlığından bazı ölümler olduğunu, kendilerine verilen başlıca gıdayı makarna teşkil ettiğini söylediler. Yalnız bir Afrikalı subay yiyecek azlığından şöyle bahsett: «Başkalarına bilmeyiz ama, cenup Afrikalılara yetecek miktarda değildi». Bir başkası şaka yollu dedi ki: «Bu sefer memlekete iade edildiğimize müteessiriz. İkinci partiye bırakılsaydık daha yola çıkmadan belki de sekizinci ordu bizi gelir bulurdu.»

Libya'da, Gazala'da esir olan albay Webb John Kızılay ve Kızılhaçın alâkalarından dolayı memnuniyetini belirtti. Evli olduğunu, çocuğunun Libya cephesinde dövüştüğünü söy -

lerken, «şimdi Tunustadır herhalde...» dedi. Albay Webb hava yolu intizama girmiş olduğu cihetle esarette iken ailesile muhabere edebildiğini, dünya havadisı olarak İtalyan gazetelerindeki İtalyan muvaffakiyetlerini okuduklarını ilâve etti.

«— Size nasıl baktılar?» dedik:

— Esirler umduklarını bulmazlar, dedi, maamafih umumiyetle iyi idi.»

Sorduk : «Harbin gidişi ve neticesi hakkında şu anda ne düşünüyorsunuz?»

Gülümseyerek şu cevabı verdi :

«— On sekiz aydır bir şey işitemediğimiz için düşünmeğe fırsat bulamadık. Daha gazeteleri de okuyamadım.»

Taranmış siyah sakallı Hintli yarbay Abuvayya ile de görüştüm. «Bingazide yaralandım. 1942 kânunusani - sinin 29 unda esir düştüm.» dedi.

— Esaret hayatınız nasıl geçti?

— Görüyorsunuz ki yaşıyorum, cevabını verdi.

Elmekil'de esir düşen binbaşı Ov da aynı suale aynı cevabı verdi : «Görüyorsunuz ki yaşıyorum!»

Hafif ve ağır yaralıların kovuşlarında da dolaştık. İstirahat veya uyku halinde tek bacaklılar, kolsuzlar ve bir çok körler gördük. Koyu siyah gözlüklerini alına doğru iten bir kör sağ gözünün mavi gözbebeğinin bir tarafını işaretle :

— Buradan biraz görebiliyorum, dedi. Şarapnel parçalarından oldu. Tabii muharebe bu...

Vakit hayli geçmişti. Bütün mübadele işleri tamamlandığından gemiler bu gece sabaha karşı İzmirden ayrılacaklardı. Bize büyük bir nezaketle refakat eden Binbaşı Megvar'a teşekkür ettik. Ayrılırken son olarak Kanadalı Sponzber'le görüştük. Bu çok yakışıklı, sevimli ve çok genç asker tek ayağını uzatmış dinleniyordu.

London Anterior'da annem ve kardeşlerim var, dedi. Askere girmeden önce çiftçiydim. Toprakia uğraşmak güzel şeydir. Fakat günü gelince iyi dövüşmek lazımdır. Bir bacağımlı Trabiüsgarp muharebesinde kaybettim. Esir oldum.

— Esirken iyi baktılar mı? dedik.

Başucundaki portakalı aldı. Soy - nağa başladı:

— Görüyorsunuz ki yaşıyorum! dedi.

Mekki Sait ESEN

Kızılhaç ve Harp resimleri

Amerikan Kızılhaçı emrinde çalışmak üzere yetiştirilen hemşireler mektebde ders görüyorlar.

Kızılhaç emrinde çalışan üniformalı kadınlar bir teftiş esnasında

Gördüğümüz kauçuk sandal, tayyaresi sakatlanan pilotların tayyareden atladıkları zaman denize düşüncüye kadar şişirdikleri ve denize iner inmez içine girdikleri yeni bir sandal tipidir. Tayyareci kurtarılcıya kadar bu sandal içinde kalmakta ve vitaminli haplarla gıdasını almaktadır.